

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:42

Måndagen den 30 maj

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Magdalena Andersson

Information och samråd inför extrainsatt möte i Europeiska rådet
den 30–31 maj 2022

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar samtliga välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden. Det ska handla om det kommande mötet i Europeiska rådet, och vi har statsminister Magdalena Andersson, statsrådet Dahlgren och deras medarbetare här.

Som ni noterar har ordföranden i dag en blå slips och en vit skjorta på sig i dag. Det är för att jag vill passa på att gratulera Finland till VM-guldet i hockey! Finland är ju ett kärt systerland, så det gäller att hålla sig väl med dem.

Med detta sagt hälsar jag alltså statsminister Magdalena Andersson med medarbetare välkomna till dagens sammanträde!

Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr ordförande! Europeiska rådet träffas i dag och i morgon, och på dagordningen står Rysslands krig mot Ukraina, försvarsfrågorna samt energi- och livsmedelsförsörjningen.

Herr ordförande! I tre månader har det ukrainska folket uppvisat en imponerande motståndskraft och försvarsvilja mot den ryska aggressionen. Avskräckande uppgifter om urskillningslösa anfall mot civila, plundring och avsiktlig förstörelse av infrastruktur visar på ett mönster där ryska trupper systematiskt begår övergrepp och totalt ignorerar krigets lagar. Den ryska statsledningens brott mot folkrätten ska utredas, och ansvariga måste ställas till svars. Inom den ryska ledningen är det ytterst president Putin som bär ansvaret.

Vi är fullt solidariska med Ukraina i deras kamp. Vi ska fortsätta att upprätthålla trycket mot Ryssland och fortsätta att ge stöd åt Ukraina så länge aggressionen fortgår. Ansvaret för att få slut på kriget vilar tungt på Ryssland. Jag har återkommande kontakter med Ukrainas president Zelenskyj och premiärminister Sjmyhal, som jag också träffade på den givarkonferens som Sverige och Polen anordnade tidigare i maj. Den var väldigt framgångsrik och överträffade alla förväntningar gällande hur mycket pengar vi fick in.

EU ska fortsätta att införa sanktioner mot Ryssland, och det ska ske i nära samordning med våra partner och likasinnade, inte minst USA och

Storbritannien. Vi jobbar hårt för att ett sjätte sanktionspaket mot Ryssland ska kunna antas.

Kommissionen har också föreslagit ett makrofinansiellt stöd till Ukraina om totalt 9 miljarder euro. Det är en viktig åtgärd för att landet ska undvika statsbankrutt. Vi kommer även att beröra hur en långsiktig återuppbyggnadsplan för Ukraina ska kunna se ut. Utöver att ge stöd för att återupprätta viktiga samhällsfunktioner och infrastruktur behöver en sådan plan utformas för att ge stöd till landets reformagenda.

När det gäller finansieringen finns det i dagsläget inga konkreta förslag, men det står klart att samarbete kommer att behövas med både tredjeländer och internationella finansiella institutioner. Det har också förts fram förslag om att beslagta ryska tillgångar som sedan ska kunna användas för att finansiera återuppbyggnaden av Ukraina, men detta behöver givetvis ske med beaktande av rättssäkerhet och nationell rätt.

Herr ordförande! EU behöver påskynda energiomställningen och bli oberoende av ryska fossila bränslen. EU behöver fasa ut sitt beroende av fossila bränslen så snart det är möjligt, och kommissionen har bland annat föreslagit en höjd ambitionsnivå för förnybar energi.

Regeringen stöder en höjd ambitionsnivå och att man påskyndar oberoendet av rysk fossil energi. Med detta sagt förblir den gröna omställningen det bästa verktyget för att nå målen. Förnybar energi ska dessutom gälla alla fossila alternativ, inklusive bioenergi. Regeringen ifrågasätter också förslaget att återföra en stor mängd utsläppsätter till marknaden eftersom det står i direkt motsättning till våra klimatambitioner. Höjda EU-mål förutsätter dessutom att alla medlemsstater bidrar.

Herr ordförande! EU:s försvars- och säkerhetspolitiska samarbete ska stärkas. Färdriktningen stakades ut tidigare i våras genom antagandet av den strategiska kompassen, och genomförandet av detta blir en central uppgift under det svenska ordförandeskapet nästa vår.

I en orolig omvärld behövs ett motståndskraftigt EU, och unionens krishanteringsförmåga behöver stärkas. Samtidigt är det viktigt att värna och utveckla samarbeten med partner, och det europeiska och transatlantiska samarbetet ska vara ömsesidigt förstärkande. Vi ska stärka EU:s samlade försvarsförmåga och öka försvarssamarbetet mellan medlemsstaterna och våra försvarsindustrier. Vi ska också stärka samarbetet mellan EU och Nato ytterligare.

Med detta sagt måste det säkerställas att ett europeiskt försvarsindustriellt samarbete är i linje med fördragen och baseras på sund konkurrens utan en snedvridning av marknaden och utan risker ur ett militär-operativt perspektiv. Det är också viktigt att beslut om försvarsförmåga, försvarsförmågeutveckling och materielförsörjning även i framtiden fattas här i Sveriges riksdag och ingen annanstans.

Herr ordförande! De globala effekterna av den ryska aggressionen framgår allt tydligare och allvarligare. Det gäller inte minst världens livsmedelsförsörjning. Nu skjuter priserna ytterligare i höjden, och miljontals människor hotas av hunger. Här behövs ytterligare insatser, och det är viktigt med både kort- och långsiktiga åtgärder.

Det behövs direkta insatser för att säkra ukrainsk livsmedelsexport och humanitära insatser för att möta akuta behov och rädda liv. På längre sikt behöver vi säkerställa en större produktion av livsmedel och ett tydligt stöd

för frihandel. Regeringen välkomnar därför en fördjupad diskussion om hur EU kan stärka sitt agerande till stöd för en tryggad livsmedelsförsörjning och hållbara livsmedelssystem.

2021/22:42
30 maj

Därmed avslutar jag min redogörelse.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack för det, statsministern! EU-nämndens ledamöter vet hur vi brukar hantera frågor, men det kanske inte åhörarna gör. Jag vill därför upplysa om att vi inleder med de fyra största partierna i storleksordning och därefter låter statsministern besvara frågorna. Efter det får de fyra partier som står på tur ställa frågor, varpå statsministern får svara. Om det finns utrymme efter detta får de partier som har mer än en ledamot i EU-nämnden möjlighet att komplettera med en kort och enkel fråga.

Vi inleder med Socialdemokraterna.

Anf. 4 BJÖRN PETERSSON (S):

Herr ordförande! Tack för redogörelsen, statsministern!

Kriget i Ukraina får allt fler konsekvenser, inte bara för Ukraina utan även för världen runt omkring. Det gäller inte minst priset på livsmedel och priset på gas och olja. I Sverige lagar vi varken mat eller värmer våra hus med gas, men det har blivit tydligt under de senaste månaderna hur beroende Europa är av naturgas från Ryssland. Sanktionerna mot Ryssland påverkar Europas ekonomier, och det finns risk att vi fattar kortsiktiga beslut när vi snabbt måste ersätta den ryska gasen.

Klimatkrisen tar inte paus för att Ryssland har invaderat Ukraina. Det är tvärtom viktigare än någonsin att vi nu gör vad som krävs för att minska utsläppen. Hur kan Sverige vara en drivande kraft för att påskynda klimatomställningen i Europa?

Anf. 5 JAN ERICSON (M):

Det är bra och nödvändigt att EU fortsätter att hålla uppe trycket mot Putinregimen och även anstränger sig för att vidta ytterligare åtgärder. När det gäller det sjätte sanktionspaketet fick vi uppdateringar här alldeles nyss, och uppenbarligen förhandlar man fortfarande om detta. Vi räknar med att regeringen gör vad den kan för att paketet ska komma på plats – särskilt nu när den beslutsvilja som EU faktiskt har visat under våren sätts på ganska hårda prov.

Parallellt med detta finns det ett viktigt arbete med att stödja Ukraina i det svåra läge som landet befinner sig i. Moderaterna välkomnar att slutsatserna är tydliga om den saken. Vi behöver vara medvetna om det enorma behov av hjälp med att återuppbygga landet som Ukraina kommer att ha och att EU kommer att ha en viktig roll att spela där.

I slutsatserna nämns att EU ska ge Ukraina 9 miljarder i lån och bidrag. EU-kommissionen tänker sig att EU ska finansiera detta genom en EU-gemensam skuldsättning, alltså en metod liknande den som används för att finansiera återhämtningsfonden. Här vill jag höja ett varningens finger. Om EU återigen lånar gemensamt slår man in på en skakig väg och sätter en praxis där EU ska skuldsättas så fort något oförutsett händer. Dessutom finns det de som vill använda denna metod mer vardagligt än så, för alla möjliga olika ändamål.

EU har redan en stor budget, och det finns möjlighet att omfördela inom den. Jag tolkar ändå statsministern som att vi har en samsyn vad gäller finansieringen av stödpaketet till Ukraina. Jag noterar att utkastet till slutsatser inte säger något exakt om hur finansieringen ska gå till, även om vi som sagt vet att det ligger ett förslag från kommissionen om gemensam skuldsättning i botten.

Därför är min första fråga till statsministern om hon tänker driva på för att få in i slutsatserna att pengarna ska komma från omfördelningar inom gällande budget och inte från gemensam skuldsättning. Det vore en viktig signal eftersom Europeiska rådet nu ska sätta tonen för hur man tar det här förslaget vidare.

I sammanhanget skulle jag också vilja fråga statsministern om detta med konfiskering av rysk egendom, vilket statsministern nämnde i sin dragning, och hur värdet av den egendomen eventuellt kan tillgodoföras Ukraina. Detta är ingen enkel juridisk fråga, och samtidigt handlar det om en hel del pengar. Jag skulle gärna vilja att statsministern utvecklade lite hur hoppfull hon är i den frågan och hur regeringen ser på saken för svensk del. Är det en fråga som statsministern tror kommer att få stort utrymme på mötet?

Vi får samtidigt inte glömma att EU gör en stor insats för Ukraina på många andra sätt och använder den verktygslåda man faktiskt har, till exempel militärt stöd, borttagande av importtullar gentemot Ukraina, bekämpning av desinformation och ansträngningar för att få ut den stora mängd vete som sitter fast i Ukraina. Att slutsatserna är tydliga om ännu större ansträngningar i dessa delar är välkommet.

Putins krig har även tydliggjort behovet av ett större europeiskt ansvarstagande för europeisk säkerhet, och EU:s och medlemsstaternas ambitionshöjning är nödvändig. Där tycker vi att slutsatserna uttrycker det väl, men ännu återstår arbetet att omsätta detta i praktik.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om energiomställningen. Rysslands invasion av Ukraina har ytterligare understrukt nödvändigheten av denna, och det är välkommet att det kommer signaler om att biodrivmedel får en mer positiv behandling. Det är dock en sak som fattas, och Moderaterna kommer att envist fortsätta ifrågasätta när EU inte inser kärnkraftens viktiga roll.

Om det inte är en framkomlig väg att Europeiska rådet uttryckligen lyfter fram kärnkraften måste det åtminstone in en skrivning om fossilfritt. Nu nämns endast förnybart. Är statsministern beredd att driva på för sådana skrivningar i linje med det som EU-nämnden har uttalat tidigare?

Slutligen har jag en reflektion. Det är fortfarande uppenbart att den tyska nedstängningen av kärnkraften har medfört ett ökat beroende av rysk olja och gas samtidigt som elpriserna drivs upp i södra Sverige. Jag har tidigare lyft frågan om Tysklands ansvar för omfattande finansiering av Putins krig och den kanske möjliga vägen framåt att återstarta tyska stängda kärnreaktorer.

Självklart är detta en intern tysk fråga, men samtidigt har den betydelse för energiförsörjningen och energipriserna i hela Europa – inte minst i Sverige – liksom för finansieringen av Rysslands krig i Ukraina. Är detta en fråga som statsministern kan tänka sig att i alla fall lyfta bilateralt i sina samtal med Tysklands företrädare?

Anf. 6 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr ordförande! Tack för redogörelsen, statsministern!

Det är väldigt bra med såväl ekonomiskt som humanitärt och militärt stöd till Ukraina. Sverigedemokraterna har som bekant förordat militärt stöd till Ukraina ända sedan början. Det är vidare oerhört viktigt att Ukraina nu får den hjälp de behöver för att arbeta med sin återuppbyggnad, och där vill jag också understryka behovet av löften om reformer för ett långsiktigt stöd.

Som jag tidigare har sagt gällande vikten av ekonomiskt, humanitärt och militärt stöd finns det en fråga, och det är vad den svenska regeringen kräver i gengäld för ökade lån och ekonomiska garantier.

Vidare kan jag konstatera att det i nuläget inte finns något stöd för säkerhets- och försvarsförmågor på EU-nivå parallellt med redan upparbetade strukturer som exempelvis Nato. Därför undrar jag vad regeringen kommer att göra för att se till att nya säkerhets- och försvarsmässiga strukturer inte etableras vid sidan av de befintliga.

Sist men inte minst, herr ordförande, vill jag betona behovet av att vi har en egen energiförsörjning som är tillförlitlig. Därmed ansluter jag mig till det Moderaterna har sagt om kärnkraft. Det är ytterst viktigt att man försöker förhindra en nedläggning av befintliga kärnkraftverk och snarare uppmuntrar etablering av nya.

Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för genomgången inför det extra toppmötet!

Det finns i den här situationen många delar som ändå har kommit ut som positiva. Det finns en enighet bland EU:s länder som vi inte har sett tidigare. Det har snarare varit splittring och mycket diskussioner om värdet av den gemensamma unionen. Det kan tyckas sorgligt att det ska behövas en sådan här händelse för att man ska komma samman, men det är ändå ett styrkebesked att man har kunnat hitta en gemensam linje och gemensamma åtgärder för att minska Putins möjligheter att fortsätta sitt krig men också för att stärka Ukrainas möjlighet att stå upp mot den krigförande grannen.

Det som är lite speciellt med sanktionerna är att de har införts stegvis, och det har varit svåra och tuffa diskussioner. Det har varit lite olika beroende på energisituationen i det enskilda landet – vilka som kan tycka att det eventuellt är enkelt eller svårt, i vilka länder det finns motstånd och så vidare. Där tycker jag ändå att Sverige har varit bra på att driva på, och vi kanske behöver driva på ännu mer. Men det gäller någonstans också att skapa förutsättningar för att EU som helhet ska kunna klara av att stå upp för dessa saker.

Det som är viktigt nu är att hitta de saker som gör att det blir snabba omställningar. Att diskutera vad som eventuellt kan komma om fem, femton eller tjugofem år löser inte den situation som vi har nu, utan det handlar om att hitta de saker som gör att det snabbt blir effekt. När det gäller hela energidelen är det med det förnybara som vi har möjlighet att vara på spåret betydligt snabbare och såklart hitta andra ställen att få leveranser från.

I hela omställningspaketet gäller det alltså att fortsätta att ha siktet inställt på att göra rätt saker på lång sikt. Samtidigt kommer det att behövas

sådant som inte är helt rätt eller helt optimalt men ändå behöver göras på kort sikt. Men fokus bör hela tiden vara inställt på att det på sikt ska vara rätt saker som blir gjorda.

På energiproduktionssidan finns det många som nu önskar bli kvitt Putins smutsiga energi och de fossila källorna. Men vi måste också se till att se över all lagstiftning för att kraftigt öka andelen förnybara källor, där bioenergin är en viktig del. Både kommissionens REPowerEU och den internationella energimyndigheten IEA belyser vikten av bioenergi och biogas i detta arbete. Enligt IEA kan Europas elproduktion från bioenergi dubblas i befintliga kraftvärmeverk. Med mer bioenergi kan vi med andra ord snabbt och effektivt byta ut gasen i vår elproduktion. Men detta kräver att kommissionen reviderar sin syn på bioenergi och möjliggör en stor och snabb utbyggnad.

Jag tänker att detta är en av de viktiga delar som Sverige måste vara med och trycka på och driva på för – att vi gör rätt saker på lång sikt men att det också blir rätt saker på kort sikt. Min fråga är om detta är ett område där den svenska regeringen kommer att trycka på i diskussionerna och samtalen.

Anf. 8 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

För att börja med de 9 miljarderna euro till stöd för Ukraina är förslaget att de ska garanteras av medlemsstaterna och att det inte ska vara en gemensam upplåning. Sverige har ju många gånger tydligt drivit att det var en engångsgrej vi gjorde inom Recovery and Resilience Facility. I den frågan finns också ett tydligt mandat från EU-nämnden.

När det gäller frågan om konfiskation har många länder pekat på att det kan finnas rättsliga svårigheter med att konfiskera ryska tillgångar, så även i Sverige där detta alltid förutsätter ett domstolsbeslut med fällande dom. Kommissionen kom den 25 maj med ett förslag för att möjliggöra konfiskering av frysta tillgångar som någon försöker föra ut ur EU. Det är ett förslag som vi får studera närmare.

Även vad gäller kärnkraften har regeringen ett tydligt mandat från EU-nämnden – den kommer att vara nödvändig under en omställning. Men vi vet också att detta är en väldigt känslig fråga för flera andra medlemsstater. EU:s position är att varje land har rätt att själv bestämma om sin energimix. Det är klart att det är angeläget att så fort som möjligt gå över till förnybara energikällor.

Vad gäller försvars- och säkerhetssamarbetet i EU ser vi såklart att det finns anledning att kunna utveckla det. Samtidigt anser många länder i EU, inklusive Sverige, att det inte finns någon anledning att bygga upp parallella strukturer i förhållande till sådant som finns i rena militärallianser; EU är ju inte en sådan. Däremot kan vi säkert alla vinna på ett närmare samarbete, men det tror jag behöver diskuteras och analyseras närmare innan man kan komma fram till exakt hur det ska se ut.

Vad gäller Annika Qarlssons fråga om energi är det helt sant att vi behöver ha fokus på det långsiktiga men också måste agera kortsiktigt. Att långsiktigt fasa ut alla fossila bränslen och all fossil gas är önskvärt, men samtidigt är det klart att flera länder nu behöver försöka ställa om till andra former av gas som en övergångslösning för att snabbt komma ur beroendet av rysk gas.

Vi har när det gäller texterna om bioenergi drivit på för att detta ska finnas med i slutsatserna, och det syns också där. Vi har drivit en aktiv kampanj på det området.

Jag ska avsluta med den första frågan från Björn Petersson. Det är otroligt viktigt att vi kan anta så tuffa sanktioner som möjligt, men det är klart att detta också får effekter i våra länder. Även detta ligger i linje med det som Annika Karlsson lyfter fram: Det är viktigt att vi långsiktigt verkligen ser till att bli av med det beroende av fossila bränslen som vi har i dag. Därför tycker vi att förslaget om att återföra utsläppsätter går i fel riktning och från den utgångspunkten kanske inte verkar så genomtänkt.

Däremot är det viktigt att vi fortsätter arbetet för att bli klara med Fit for 55-paketet, för det är ett sätt för EU att långsiktigt klara omställningen. I det bör naturligtvis en bra syn på bioenergi finnas med, när det är klart.

Anf. 9 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Vi är alla överens om att Rysslands attack mot Ukraina skapat stort lidande för den ukrainska befolkningen. Men vi kan se att det också får stora konsekvenser för övriga världen, i form av bland annat brist på spannmål och gödningsmedel. Rådets inriktning att stötta Ukraina för att landet ska kunna exportera spannmål är därför helt riktig. Samtidigt krävs också en ökad livsmedelsproduktion i medlemsstaterna, även i Sverige. Här krävs en reformerad jordbrukspolitik.

Något som oroar mig och Vänsterpartiet är Ukrainakrigets påverkan på biståndet. I Sverige används biståndspengar till flyktingar, samtidigt som nöden riskerar att bli ännu större i utvecklingsländerna på grund av de ökade livsmedelspriserna. Stödet till Ukraina är väldigt viktigt, men det får inte gå ut över EU:s bistånd till utvecklingsländerna.

Denna fråga togs upp även i finansutskottet förra veckan, när vi fick information inför detta möte. Jag vill var väldigt tydlig med att Vänsterpartiet inte instämmer i regeringens ståndpunkt så som den presenterades då, om att lån och stöd till Ukraina ska klassas som internationellt bistånd. Om förslaget från regeringen innebär att det ska räknas av från EU:s bistånd tar Vänsterpartiet avstånd från regeringens ståndpunkt i den delen.

Däremot instämmer jag i att vi behöver göra stora satsningar på att stötta Ukraina i dag och också för att stötta återuppbyggnaden av ett demokratiskt Ukraina.

Jag har tidigare vid ett flertal tillfällen frågat om stöd till Moldavien och då fått negativa svar. Sverige stöder visserligen Moldavien ekonomiskt, men inte EU. Därför är det väldigt bra att rådsslutsatserna nu även nämner stöd till Moldavien.

Vi kan se att det inom EU pågår en upptrappning av det gemensamma försvars- och säkerhetsarbetet på ett sätt som leder oss in på vägen mot en EU-armé och ytterligare samarbete mellan EU och Nato. För Vänsterpartiet är det oerhört viktigt att Sverige vidhåller att försvarssamarbetet ska ske bilateralt och inte genom militära satsningar inom EU. Det förslag som nämns i utkastet om att instrument för momsfrihet inom vapenindustrin ska tas fram måste tillbakavisas.

I utkastet diskuteras också energifrågan – hur Europa ska kunna bli oberoende av rysk gas och olja och ryskt kol, hur Europa ska kunna ställa

om till förnybart och hur gas ska kunna hamstras inför vintern. De höga energipriserna nämns men inga nya insatser för att sänka dem. Prioriteringarna för att stötta vapenindustrin och upprustningarna känns på det hela taget viktigare än att stötta omställningen till förnybar energi, trots att energifrågorna ibland leder till krig för att man vill ha kontroll över de energikällor som finns. Detta är alltså en otroligt viktig fråga.

Jag hoppas därför att statsministern kommer att vara en tydlig röst för att omställningen till förnybar energi ska vara högst prioriterad.

Slutligen skulle jag vilja fråga statsministern hur det går med att stoppa köp av rysk olja och gas och ryskt kol och hur Sverige bidrar för att detta ska genomföras i närtid och inte först när Europa har lyckats bygga upp andra energikällor – för det kommer att ta tid, som många redan har nämnt.

Anf. 10 SOFIA DAMM (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för dragningen av förslaget till rådsslutsatser!

På möte efter möte har EU:s beslutsamhet och omedelbara respons på Rysslands krig i Ukraina imponerat. Att vi har kunnat stå enade i responsen på Rysslands aggressioner har varit en absolut nödvändighet, liksom att vi tillsammans har enats om tuffa sanktioner gentemot Ryssland i sanktionspaketet efter sanktionspaketet och naturligtvis om ett omfattande militärt stöd till ukrainarna, som står vid frontlinjen och kämpar för allas vår frihet och säkerhet.

När vi nu tittar på det nya förslaget till slutsatser ser vi att det inte längre är lika lätt att nå enighet. Det är såklart lätt att vara tuff när konsekvenserna inte är så kännbara för individuella medlemsstater. Men punkter har inkluderats gällande det sjätte sanktionspaketet. Om jag förstår det rätt undantas här den olja som transporteras via pipeline, och det handlar endast om olja som transporteras havsvägen. Kan statsministern utveckla detta lite? Är detta det första steget för att kunna tillmötesgå de länder som är beroende av olja via pipeline? Hur ser man på kommande steg?

Zelenskyj ställde inför veckans toppmöte den högst legitima frågan: Varför tillåts de som nu har blockerat det sjätte sanktionspaketet att få så stor makt och så stort inflytande, och vad kommer EU nu att gå vidare med? Någonstans måste man göra en avvägning mellan enighet och agerande, och jag undrar hur statsministern ser på den avvägning som nu ligger i förslaget.

När det gäller avsnittet om krigets påverkan på andra länder görs, som nämndes, en viktig markering när det gäller Moldavien, där situationen är särskilt akut. I slutsatserna står nu: provide all relevant support. Vad är det främst som avses? Anser regeringen att det är tillräckligt?

När det gäller livsmedelssäkerheten känns skrivningarna rimliga. Jag hajade dock till lite inför den punkt som gäller gödningsmedel. Vad är det man syftar på här? Det står lite vagt om alternativ till gödningsmedel, att det ska vara effektivare användning och att vi ska trycka på internationella partner. Vad får detta för konsekvenser för våra bönder? Vad innebär punkten egentligen?

Slutligen, vad gäller energiavsnittet: Som påpekats tidigare av flera kollegor måste, om EU ska göra sig fritt från energi från Ryssland och samtidigt se till att det blir så kostnadseffektivt och fossilfritt som möjligt,

alla fossilfria energislag användas och räknas in. I punkt b lyfts bara förnybart fram och pekas ut som att det ensamt skulle utgöra lösningen. Det finns dock en tidigare punkt om att det är upp till varje enskilt land att ha sina egna energilösningar. Det är såklart, som påpekats, viktigt att säkerställa att EU:s medel inte enbart går till förnybart utan att alla fossilfria energislag räknas. Annars kommer vi på sikt att bygga in fler problem i EU.

Precis som statsministern nämnde står bioenergi nu med i utkastet. Svensk skog kan vara en del av lösningen för att ersätta den ryska gasen; detta har vi diskuterat under tidigare samråd.

Anf. 11 JOAR FORSSELL (L):

Stort tack för de svar vi har fått hittills!

Jag tänkte börja med det som handlar om uppbyggnaden av Ukraina. Det är en del av det långa försvaret av Europa. Vi menar att Ukraina inte bara måste inte förlora kriget utan också väldigt tydligt vinna kriget. Det finns en historisk läxa för Ryssland att lära sig, nämligen att man inte kan invadera andra länder och ta mark eller ta dem i besittning på olika sätt. Den tiden är förbi. Vi befinner oss i en ny modern tid som uppenbarligen inte alla mentalt har tagit sig till ännu. De ryska idéströmningar som har lett fram till och kunnat motivera kriget i ett ryskt sammanhang eller en rysk kontext måste slås tillbaka, och då finns egentligen bara en väg. Det handlar om att Ukraina väldigt tydligt måste vinna kriget och att Ryssland väldigt tydligt måste förlora kriget.

Uppbyggnaden av Ukraina måste ske resolut. Det behöver vara en kraftsamling från hela Europa. Jag tror att detta kommer att vara det stora gemensamma europeiska projektet under åtminstone ett par decennier, helt enkelt för att återigen visa att man inte kan slå sönder ett land. Det kommer inte att fungera. Det är en historisk läxa som andra har lärt sig tidigare, och jag tror att den kommer att leda till fred i Europa om vi fortsätter att framhärda. På så sätt är uppbyggnaden av Ukraina ett försvar av Sverige och alla europeiska länder.

Jag tycker att frågan om de konfiskerade tillgångarna hör till detta. Det handlar inte bara om att hitta en bra finansieringskälla för att bygga upp Ukraina utan också om att Ryssland på riktigt måste förlora kriget väldigt tydligt för att läxan ska sjunka in, både hos Ryssland och hos potentiella andra aggressiva stater i framtiden. Det finns historiska exempel på när man gjort så tidigare. Det kan finnas juridiska hinder nu, men juridiska hinder är politik. Politiken kan ändra det.

Jag menar att det är en kalkylerbar policyrisk som alla som har valt att ägna sig åt ekonomi i och tillsammans med Ryssland har gjort. Det är en diktatur och en volatil stat där den typen av händelser kan ske. Detta vet vi sedan tidigare. De har kunnat kalkylera med att något sådant skulle kunna hända och att resurser tas ifrån dem och konfiskeras. Detta är något som alla som har investerat i Ryssland eller som har valt att ha Ryssland som bas för sin ekonomiska aktivitet har kunnat kalkylera med. Därför tycker jag att det är ganska oproblematiskt rent rättsfilosofiskt att ta pengar från dessa människor och företag. Jag tycker nog att vi skulle kunna anstränga oss för att se till att det går att genomföra juridiskt, även om det i dag kan finnas hinder. Det går att ändra på juridiken.

I detta ligger såklart också att alla de ansvariga måste ställas till svars. Det finns ingen lista, men jag vill varna för att göra kretsen för snäv. Jag tror att vi behöver ha en bred krets med ansvariga. Man kan vara ansvarig i olika hög grad och på olika nivåer, och man kan vara både indirekt och direkt ansvarig för olika skeenden och så vidare. Vi får inte vara alltför snäva när det gäller vilka som ställs till svars efter att Ukraina har vunnit kriget och det tar slut.

När det gäller energi är inställningen såklart att vi behöver prata om alla fossilfria energislag. Detta har redan sagts, och därför tänker jag inte ta upp tid med det. Det är likadant med oljan och gasen – all handel med den måste upphöra. Det har också sagts. Jag tycker att det är klokt när det gäller utsläppsrätterna. Vi behöver eliminera alla utsläpp, så det är väldigt märkligt, minst sagt.

Jag tycker att det kan vara värt att nämna frihandeln och livsmedelsproduktionen, och jag vet att statsministern och regeringen brukar hålla med mig där. Det finns krafter och parter i Europa som alltid vill ha en massa stöd och bidrag och så vidare till olika sektorer och som använder kriget som ett svepskäl för att genomdriva en policy. De tycker inte om frihandel. Där vill jag ge råg i ryggen och påminna om att både Rysslands krig mot Ukraina och klimatkrisen är påminnelser om att det egentligen är frihandel som bygger resiliens på lång sikt.

Det är klart att alla länder behöver någon produktion själva, men de kriser som kommer i både klimatförändringarnas och Ukrainakrigets spår visar att kriser oftast drabbar specifika lokala eller regionala områden, men inte alla samtidigt. Det enda som kan råda bot på detta är att vi har handel och öppna handelsvägar gentemot andra parter. Om vi har översvämning i ett land kan ett annat land bistå med mat. Om vi har torka i ett land kan ett annat land bistå med mat. Om vi har ett krig som drabbar ett land kan ett annat land bistå med mat om handelsvägar och så vidare upprätthålls, så att vi har produktion i alla länder på ett effektivt sätt och så att vi hjälper varandra. Det är detta som är handel, att vi byter tjänster och varor med varandra.

Det är uppenbart för mig att denna situation understryker vikten av ökad frihandel och ökad ekonomisk aktivitet över gränser och mindre politisk intervention i produktionen. Vi kan inte förlita oss på att vår produktion fungerar om en kris drabbar oss. Om krig drabbar oss kommer människor inte att gå till jordbruksmaskinerna och tröskorna, utan då kommer människor att gå till kanonerna och gevären. Då behöver vi upprätthålla handeln med andra länder, så fortsatt att framhärda när det gäller vikten av frihandel!

Anf. 12 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag börjar med biståndet. Ukraina behöver mycket stöd på många olika sätt. Sverige är en av de allra största biståndsgivarna, och det var som sagt vi som tillsammans med Polen ordnade den stora givarkonferensen i Warszawa i maj, som gav ett välkommet tillskott till Ukraina. Däremot menar regeringen, till skillnad från Ilona Szatmari Waldau, att det är rimligt att också EU via sin biståndsbudget är med och stöder Ukraina, med alla de behov som de har.

Vad gäller energifrågor, som många har frågat om, kommer regeringen att driva på för att vi ska kunna anta ett så omfattande nytt sanktionspaket

som möjligt. Vi är öppna för att stoppa alla former av import av ryska fossila bränslen, men vi vet att det finns medlemsländer som har ett väldigt stort beroende och som har svårt att helt bli av med det, i alla fall på kort sikt. Detta gäller gasen ännu mer än oljan. Vi i regeringen är öppna för att helt sanktionera all rysk olja, men det är ett förslag som har stött på problem. Alla sanktioner kräver enighet, och vi måste vara eniga om vi ska fatta beslut på EU-nivå. Försöket att tillåta olja via pipeline skulle kanske kunna vara ett sätt att komma framåt. Det är en minoritet av den ryska gasen som kommer via olja, så även ett sådant förslag skulle få bra effekt, framför allt mycket bättre effekt än om vi inte kommer överens om någonting, även om vi helst skulle vilja se att man stoppar allting.

Vad gäller stöd till Moldavien handlar det framför allt om stöd till flyktingmottagande. Det är 150 miljoner euro. Det är också en del stöd för att stärka Moldaviens motståndskraft.

Vad gäller gödningsmedel är det min bild att det finns insatsvaror för att tillverka det och som vi historiskt har importerat från både Ryssland och Belarus. Vi kommer att klara denna säsong, men för att långsiktigt klara försörjningen av gödningsmedel behöver vi hitta andra leverantörer. Det är vad det handlar om när det står om internationella partner.

Joar Forssell talade om återuppbyggnaden av Ukraina. På givarkonferensen i Warszawa inleddes diskussioner, och där fanns också ministrar från Ukraina och representanter för EU-kommissionen och flera länder. Vi hade en inledande diskussion om hur man kan strukturera återuppbyggnaden av Ukraina. Det är viktigt att detta sker på ett strukturerat sätt. Det är säkert många som kommer att vilja komma in, men det måste ske på ett sådant sätt att man kan börja med de allra mest grundläggande behoven, inte bara det som givarna tycker känns roligast för dagen. Det pågår ett sådant arbete, och EU kommer att vara viktigt där men såklart också alla internationella finansiella institutioner. Det blir ett viktigt och stort arbete.

Det är viktigt att understryka hur bra frihandeln har hjälpt till att driva den ekonomiska utvecklingen globalt under de senaste decennierna. Den har hjälpt till att lyfta miljontals och åter miljontals människor ur fattigdom, och detta är något som vi ska slå vakt om. Det är klart att det finns krafter i EU som alltid driver en protektionistisk agenda, men Sverige står alltid på motsatt sida. Med detta sagt ska vi inte vara naiva när det gäller den globala handeln, utan vi ska också ska säkra långsiktig försörjning och diversifierade handelsmöjligheter vad gäller till exempel centrala insatsvaror. Det har denna kris visat.

Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för bra svar hittills!

Ministern var tidigare inne på mat. Jag håller verkligen med om att vi måste poängtera vikten av frihandel, men då måste man också ha något att handla med. I Sverige är varannan tugga imponerad, och det enda som vi är självförsörjande på är morötter, mjöl och socker. Maten är en viktig del i vår beredskap, och det är viktigt att vi stärker det civila försvaret i takt med det militära. Det går i otakt i dag.

Jag tänkte höra: Vilka samtal förs om hur fler länder ska kunna öka självförsörjningsgraden? Tittas det på goda exempel? Jag tänker på vårt grannland Finland, som har en självförsörjningsgrad på 80 procent. Vilka

nya åtgärder avser regeringen att vidta för att öka vår självförsörjningsgrad för att ta vår del av ansvaret som medlemsstat, då vår nuvarande livsmedelsstrategi inte har tagit oss framåt på området?

Anf. 14 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Att det civila och även det militära försvaret behöver stärkas är en uppfattning som jag verkligen delar. Regeringen gör inte bara den största utbyggnaden av det militära försvaret sedan 50-talet, utan vi har också kraftfullt stärkt det civila försvaret. Men vi ser naturligtvis behov av att stärka det ytterligare. Både Rysslands krig i Ukraina och pandemin visar på behovet av att stärka det civila försvaret.

Det är också viktigt att vi har en god livsmedelsförsörjning i landet. Där har vi rent konkret, nu under våren, också i samarbete med riksdagen, arbetat fram stödpaket till det svenska jordbruket för att man ska klara sig igenom krisen, där jordbruket drabbas hårt av stigande priser på insatsvaror. Man har behov av att kunna köra sina traktorer och andra maskiner ute på åkrarna, och där har vi kunnat stötta det svenska jordbruket här och nu.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi tackar statsministern och statsrådet med medarbetare för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar lycka till vid det kommande rådsmötet och givetvis en solig måndag.

§ 1 Europeiska rådet

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDE.....	1
Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDE.....	3
Anf. 4 BJÖRN PETERSSON (S).....	3
Anf. 5 JAN ERICSON (M)	3
Anf. 6 MARKUS WIECHEL (SD).....	5
Anf. 7 ANNIKA CARLSSON (C).....	5
Anf. 8 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	6
Anf. 9 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	7
Anf. 10 SOFIA DAMM (KD).....	8
Anf. 11 JOAR FORSSELL (L)	9
Anf. 12 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	10
Anf. 13 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	11
Anf. 14 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	12
Anf. 15 ORDFÖRANDE.....	12